

UNIwersytet
ŁÓDZKI

Profesor

Stanisław Cieśliński

Profesor Stanisław Cieśliński urodził się 20 kwietnia 1935 roku w podradomskiej miejscowości Makowiec. W roku 1953 ukończył Liceum Pedagogiczne w Radomiu i na mocy obowiązującego wówczas nakazu pracy został zatrudniony w Młodzieżowym Domu Kultury w Radomiu, bez możliwości podjęcia studiów. Gdy po roku pracy udało mu się otrzymać zgodę na podjęcie studiów, wybrał Wyższą Szkołę Pedagogiczną w Łodzi, a następnie kontynuował naukę na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego.

Tytuł zawodowy magistra biologii uzyskał w 1958 roku na podstawie rozprawy *Porosty Pasma Łysogórskiego w Górach Świętokrzyskich*, którą wykonał w Zakładzie Ewolucjonizmu Uniwersytetu Łódzkiego kierowanym przez prof. Benedykta Halicza. Spotkanie z prof. Haliczem stało się impulsem do zainteresowania się grzybami zlichenizowanymi – porostami.

Po studiach życie zawodowe i prywatne związał ponownie z Radomiem, w którym podjął pracę jako nauczyciel w szkolnictwie podstawowym i średnim. W latach 1961–1965, pracując już w Studium Nauczycielskim w Radomiu jako wykładowca biologii, spotkał ponownie wizytującego Studium prof. Halicza i z jego inspiracji rozpoczął na własny koszt badania lichenologiczne zmierzające do przygotowania rozprawy doktorskiej.

Pięćdziesiąt lat temu, w roku 1968, Stanisław Cieśliński uzyskał stopień naukowy doktora nauk przyrodniczych na podstawie rozprawy *Porosty (Lichenes) Gór Świętokrzyskich*. Promotorem dysertacji był prof. Benedykt Halicz, a recenzentami profesorzy Józef Motyka i Jakub Mowszowicz.

Uzyskanie stopnia doktora zaowocowało awansem w życiu zawodowym dr. Cieślińskiego, a mianowicie już w 1968 roku powierzono mu obowiązki inspektora szkolnego w Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Radomiu, a od roku 1971 – funkcję dyrektora Liceum Ogólnokształcącego im. Jana Kochanowskiego.

W roku 1973, po utworzeniu biologii jako nowego kierunku studiów w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Kielcach, na prośbę władz Uczelni podjął pracę na stanowisku docenta kontraktowego. Doc. S. Cieśliński bardzo aktywnie i twórczo włączył się w organizację nowo utworzonego kierunku (obecnie Instytutu Biologii) i jednocześnie zdobywał stopnie i tytuły naukowe.

Stopień doktora habilitowanego nauk przyrodniczych w zakresie ekologii roślin uzyskał w roku 1980 na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. W roku 1989 otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1995 – profesora zwyczajnego nauk przyrodniczych.

Prof. Stanisław Cieśliński uczestniczył w pracach organów kolegialnych i w administracji akademickiej swojej Uczelni, pełniąc funkcje wicedyrektora (1975–1978) i dyrektora (1987–1990) Instytutu Biologii, dziekana Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego (1978–1982) Wyższej Szkoły Pedagogicznej, prorektora (1982–1984) i rektora (1996–1999) ówczesnej Akademii Świętokrzyskiej.

Przez 33 lata, aż do przejścia w roku 2006 na emeryturę, kierował Zakładem Botaniki, który stworzył od podstaw, podobnie jak Herbarium. Kolekcje roślin, grzybów i porostów są włączone do światowej sieci zbiorów naukowych figurujących w *Index Herbariorum* pod akronimem KTC.

Prof. Cieśliński, związany również emocjonalnie z Ziemią Radomską i Kielecką nie tylko prowadził tam wszechstronne badania naukowe obfitujące w ważne publikacje, lecz także uczestniczył w organach doradczych wojewodów w zakresie ochrony przyrody, od roku 1983 – w Radzie Naukowej Świętokrzyskiego Parku Narodowego (w latach 1993–2000 jako przewodniczący Rady) oraz w Radzie Naukowo-Społecznej Świętokrzyskich i Nadnidziańskich Parków Krajobrazowych. Od 1986 r., jako główny inicjator, angażował się w budowę Kieleckiego Ogrodu Botanicznego, którego oficjalne otwarcie nastąpiło 13 lipca 2018 roku.

Prof. Stanisław Cieśliński to wybitny polski lichenolog i jednocześnie geobotanik. Jego podstawowe objekty badań naukowych koncentrowały się na Wyżynie Kieleckiej, łącznie z Górami Świętokrzyskimi, oraz w Polsce Północno-Wschodniej, a szczególnymi obiektami badań były Puszcza

Białowieska wraz z częścią białoruską oraz Zachodnia Syberia (region Nowosybirsk).

Główne kierunki badań odnoszą się do różnorodności gatunkowej porostów, ich ekologii, rozmieszczenia geograficznego, roli, jaką odgrywają w dynamice roślinności, a także do ich zagrożenia i ochrony. W każdym z tych nurtów badawczych prof. Cieśliński osiągnął znaczące wyniki, które opublikował w 140 pracach.

Swoimi badaniami wniósł m.in. wkład w poznanie bioty porostów Polski i krajów ościennych, przyczynił się do wyjaśnienia roli porostów w strukturze i funkcjonowaniu lasów liściastych i borów, w tym do poznania zjawiska epifityzmu oraz amplitudy ekologicznej porostów epifitycznych w modelowym obiekcie leśnym – Białowieskim Parku Narodowym; przyczynił się do ustalenia cech reliktu puszczańskiego i wskaźników niżowych starych lasów, jak również do wyjaśnienia roli porostów w procesie sukcesji wtórnej na gruntach porolnych, od pionierskich muraw do boru sosnowego; współtworzył polskie czerwone listy porostów wymarłych i zagrożonych.

Prof. Cieśliński dał się także poznać jako wszechstronny dydaktyk i wychowawca, dbający o rozwój kadry i proces dydaktyczny Zakładu Botaniki. Wykształcił bardzo liczną grupę studentów, kierował kilkudziesięcioma pracami magisterskimi nie tylko z zakresu lichenologii.

Był promotorem jednej rozprawy doktorskiej, recenzentem 20 prac doktorskich i 7 habilitacyjnych, opiniował dorobek 6 kandydatów do tytułu profesora, 7 na stanowisko profesora zwyczajnego i członka korespondenta PAN. Wykonał także kilkadziesiąt recenzji wydawniczych i projektów badawczych.

Prof. S. Cieśliński aktywnie uczestniczył w pracach Komisji Ochrony Przyrody Państwowej Rady Ochrony Przyrody (1992–1995), w Komitetach Polskiej Akademii Nauk – Komitecie Ochrony Przyrody (1982–2006) oraz Komitecie Botaniki (1993–2006). Był również członkiem Rad Naukowych – Instytutu Botaniki im. Władysława Szafera PAN (1993–2006), Świętokrzyskiego Parku Narodowego (1984–2000) oraz Białowieskiego Parku Narodowego (1987–2004).

Uczestniczył w Radach Redakcyjnych kilku czasopism – „Acta Mycologica”, „Monographiae Botanicae”, „Fragmenta Floristica et Geobotanica” i „Wiadomości Botaniczne”. Jest współredaktorem seryjnego wydawnictwa *Atlas of the Geographical Distribution of Lichens in Poland* (Kraków).

Prof. S. Cieśliński jest członkiem kilku towarzystw naukowych, ale szczególnie bliskie jest mu Polskie Towarzystwo Botaniczne (PTB), w którym pełnił funkcję wiceprezesa Zarządu Głównego (1992–1999), a następnie

przewodniczącego Głównej Komisji Rewizyjnej (1999–2002). Od roku 2010 jest Członkiem Honorowym PTB. Przewodniczył również Sekcji Lichenologicznej PTB (1989–1992) oraz Kieleckiemu Oddziałowi PTB (1986–1992).

Jako przewodniczący Oddziału Kieleckiego, w 1992 roku był organizatorem spotkania w Kielcach – 49. Zjazdu Polskiego Towarzystwa Botanicznego. Uczestniczyło w nim prawie 400 botaników ze wszystkich ośrodków naukowych Polski i z 5 krajów europejskich. W roku 1994 był także organizatorem 67. Walnego Zgromadzenia Delegatów PTB, na którym zatwierdzono nowy statut Towarzystwa.

Organizował ponadto część kielecką 19th International Phytogeographic Excursion. Flora and Vegetation of Poland, Changes, Management and Conservation 1928–1988.

Prof. Cieśliński działał w regionalnych towarzystwach naukowych: był członkiem, a następnie wiceprezesem Radomskiego Towarzystwa Naukowego oraz członkiem i prezesem Kieleckiego Towarzystwa Naukowego. Z wielkim rozmachem inspirował badania w regionie, organizował sesje naukowe i popularnonaukowe związane z ochroną przyrody i środowiska. Dzięki niemu powstały ważne publikacje, zwłaszcza monografie ukazujące wyjątkowe walory przyrodnicze tych słabo rozpoznanych wówczas obszarów.

Za swoje osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne na rzecz macierzystej Uczelni i regionu prof. Cieśliński był wielokrotnie nagradzany. Warto wspomnieć zwłaszcza o nagrodach indywidualnych I stopnia Ministra Oświaty i Wychowania (1972), III stopnia Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki (1975, 1981) oraz o nagrodach Wojewody Radomskiego im. Jana Kochanowskiego (1982) i Wojewody Kieleckiego im. Stanisława Staszica (1990), a także o wielu odznaczeniach państwowych, w tym o Złotym Krzyżu Zasługi (1972), Krzyżu Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1979), Krzyżu Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (2001) i Medalu Komisji Edukacji Narodowej (1989).

Prof. Stanisław Cieśliński jest również laureatem prestiżowego Medalu im. Profesora Zygmunta Czubińskiego, który otrzymał za najlepszą polską monografię regionalną – *Atlas rozmieszczenia porostów (Lichenes) w Polsce Północno-Wschodniej* (2004, Poznański Oddział Polskiego Towarzystwa Botanicznego).

